

Yaşam Becerileri Eğitimi Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlik Çalışması

The Validity and Reliability Studies of Multidimensional Scale of Life Skills Education

Nihat ŞİMŞEK¹

Öz

Bu araştırma, Kobayashi ve diğ. (2013) tarafından geliştirilen “Geç çocukluk dönemine ait yaşam becerileri eğitimi” ölçeğinin Türkiye koşullarında geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Asıl ölçek İngilizce dilinde yazılmış olup, yedi faktörlü bir yapı altında toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Bu faktörler problem çözme / sentez, arkadaşlar ile ilişkiler, kişisel görgüler, karar verme ve gelecek planlama, kendi kendine öğrenme, bilgi toplama, kullanma ve liderliktir. Ölçeğin uyarılma çalışması için İngilizceden Türkçeye çevirisi yapılmış, daha sonra dil, içerik, ölçme ve değerlendirme alanlarındaki uygunluğu için alandan uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda ölçeğin üzerinde bazı değişiklikler yapıldıktan sonra, ölçeğin anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla veya İngilizcede taşıdığı anlamın Türkçeye tam uyarlanıp uyarlanmadığını belirlemek amacıyla ölçek, dört hafta ara ile bir grup öğrenciye uygulanmıştır. Her iki ölçekten alınan puanlar arasındaki tutarlığı test etmek için, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve 0,89 olarak belirlenmiştir. Buna göre, İngilizce ve Türkçe ölçekler arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Dilsel eşdeğerliği sağlanan ölçek, Nizip ilçe merkezinde yer alan ortaokul düzeyinde öğrenim gören toplam 149 öğrenciye uygulanmıştır.

Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık kat sayısı, 0,84 ve test- tekrar test güvenilirliği ise 0,97 olarak saptanmıştır. Yapılan faktör analizi sonuçları, Yaşam Becerileri Eğitimi (YBE) Ölçeğinin, orijinal ölçekten farklı olarak beş faktörlü bir yapı gösterdiğini ve yine özgün ölçekte yer alan 24 maddeden daha az maddeye sahip olarak 16 maddeden oluştuğunu ortaya koymuştur. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda, ölçeğin Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri eğitimine ilişkin algılarının belirlenmesinde, kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam becerileri, Yaşamdan keyif alma, Çok boyutlu ölçek, Geç çocukluk

Abstract

The study was conducted in order to assess the validity and reliability of the “Multidimensional Scale of Life Skills Education in Late Childhood”, developed by Kobayashi et al. (2013), in Turkey. The main scale was written in English, under a seven-factor structure with 24 items. These factors are problem solving and synthesis, relations with peers, personal experience, decision making and future planning, self-learning, gathering and using information, and leadership. Prior to the scale being adapted, it was translated from English to Turkish, and then submitted for the review of experts in the area with regards to its language, content, and its appropriateness in the area of assessment and evaluation. Following some changes to the scale in accordance with the suggestions of experts, the scale was applied on a group of students at four-week intervals in order to test its comprehensibility and to determine whether the English meanings were carried over to the Turkish version. The Pearson Product-Moment Correlation Coefficient was calculated in order to test the consistency between the scores received in both scales and it was determined as 0.89. Accordingly, a highly positive and significant relationship was determined between the English and Turkish versions of the scale. Once the linguistic equivalence of the scale was achieved, it was applied to a total of 149 junior high students studying in the central district of Nizip.

The Cronbach Alpha Internal Consistency Coefficient was determined as 0.84, while the test-retest reliability was determined as 0.97. The results of the factor analysis performed demonstrated that, unlike the original scale, the Multidimensional Scale of Life Skills Education (LSE) in Late Childhood has a five-factor structure, and that it is comprised of 16 items, contrary to the 24 items of the original scale. The validity and reliability analyses showed that the scale is a valid and reliable tool that can be used in order to determine the perceptions of life skills education among students studying in state schools run by the Ministry of Education in Turkey.

Keywords: Life Skills, pleasure from life, multi-dimensional scale, late childhood.

1. Gaziantep Üniversitesi, Nizip Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü, Gaziantep, Türkiye; <https://orcid.org/0000-0002-7909-1851>

Atf / Citation: Şimşek, N. (2019). Yaşam becerileri eğitimi ölçeğinin geçerlik güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 27(1), 261-270-. doi:10.24106/kefdergi.2504

Extended Abstract

This study is a descriptive study that questions the current use of a scale prepared by another party by adapting it into Turkish. The study was conducted in order to assess the validity and reliability of the “Multidimensional Scale of Life Skills Education in Late Childhood”, developed by Kobayashi et al. (2013), in Turkey. The study’s sample is comprised of randomly selected junior high students studying during the spring semester of the academic year of 2016-2017 at state schools in the city of Gaziantep’s central district of Nizip affiliated to the Ministry of Education. The personal information of the participant students, such as gender, average income level of their families, number of siblings, marital status of parents, whether their parents are alive or not were included in the study.

The main scale was written in English, under a seven-factor structure with 24 items. These factors are problem solving and synthesis, relations with peers, personal experience, decision making and future planning, self-learning, gathering and using information, and leadership. Prior to the scale being adapted, it was translated from English to Turkish, and then submitted for the review of experts in the area with regards to its language, content, and its appropriateness in the area of assessment and evaluation.

SPSS 19.0 package software was used for data analysis. Back-translation was used during the process of translating the scale from English to Turkish. In order to demonstrate whether the adapted Turkish version and the original English version bear the same meaning or not, the Pearson Product-Moment Correlation Coefficient was examined. The construct validity of the scale used in the study was determined by factor analysis. The reliability of the scale was measured by Cronbach Alpha and test-retest methods. The coefficient of internal consistence of the scale items was found to be 0.840. This result can be interpreted as close to perfect. The test-retest reliability was determined as 0.97.

The study took the “Multidimensional Scale of Life Skills Education in Late Childhood (LSE)” written in English and assessed its validity and reliability for the Turkish language. When examining its validity and reliability, first the language validity of the acquired data was determined, and then factor (exploratory and confirmatory) analysis and reliability calculations were conducted. All procedures performed during the process of assessing the scale for validity and reliability are explained below.

Following some changes to the scale in accordance with the suggestions of experts, the scale was applied on a group of students at four-week intervals in order to test its comprehensibility and to determine whether the English meanings were carried over to the Turkish version. The Pearson Product-Moment Correlation Coefficient was calculated in order to test the consistency between the scores received in both scales and it was determined as 0.89. Accordingly, a highly positive and significant relationship was determined between the English and Turkish versions of the scale. Once the linguistic equivalence of the scale was achieved, it was applied to a total of 149 junior high students studying in the central district of Nizip.

The conformity of the data retrieved as a result of the application for factor analysis was calculated using the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) coefficient and Bartlett Sphericity Test. The conformity of the data for factor analysis can be established with a KMO higher than 0.6 and a significant Bartlett Sphericity Test result (Büyüköztürk, 2012:126). In a factor analysis on 149 students for LSE, a KMO value of 0.89 was achieved. This demonstrates that the sample size was suitable for factor analysis. The Bartlett test result was also shown to be significant [$\chi^2 = 613.719$ $p < .01$]. This data indicates that they are appropriate for inferring factors.

Five factors with an Eigenvalue higher than 1 were determined as a result of the exploratory factor analysis performed in order to transform the draft scale of 16 items, which was applied to 149 students and prepared in order to determine their level of life skills, into a tool with the least number of items and one that can measure the maximum number of characteristics.

Following a careful review of the relevant literature, no scale was found that could directly measure life skills in junior high schools, especially in Turkey, regardless of the great number of scales developed abroad in order to measure competence in the area of life skills education. Therefore, it is believed that adapting this scale into Turkish, when it is applied within a culture different to that of its country of origin, will close a significant gap in the area. Within this context, the Multidimensional Scale of Life Skills is valid and reliable enough to be easily used in studies to be conducted in the country.

1. Giriş

İnsan, karışık ve karmaşık ilişkiler ağına sahip beşeri bir varlıktır. Bu karışıklığı ortaya çıkaran en önemli unsur yaşam ve bu yaşamın her aşamasında karşılaştığı kişiler ve olaylardır. Beşeri bir varlık diye tarif ettiğimiz insanın karşılaştığı bu olaylar karşısında takındığı tavır, sunduğu çözüm önerileri başka bir anlatımla olayların üstesinden gelmek için geliştirdiği strateji, yöntem, tekniklerin tamamı yaşamının kolay olmasına katkıda bulunmak içindir. Dolayısıyla yaşam becerileri, insanın yaşamında karşılaştığı zorlukların üstesinden gelebilmesine yardımcı olan ve sorunların çözümünde ona yol gösteren yaşamsal becerilerin tamamıdır. Ancak en kestirme tanım ile kişinin yaşamını kolaylaştırmak için geliştirdiği genel stratejilerdir.

Yaşam becerileri, gündelik yaşamda kişilerarası ilişkileri düzenleyen, yaşam sorunlarının çözümünde bireye yardımcı olan ve her yaş, mekan ve zamanda gerek duyulan becerilerdir.

Yaşam becerilerinin incelenmiş olduğu çalışmalardan birinde; değerler, karar verme, iletişim ve başa çıkma olmak üzere yaşam becerileri dört başlıkta incelenmiştir (Hayes ve Eddy, 1985). Görüldüğü gibi Yaşam becerileri bireyin gelişimi süresince kullanılan genel geçer kurallar bütünü, değerler ve yaşamın sonunda öğrenilen ve yaşamla başa çıkma becerileri olarak da ele alınmaktadır. Yaşam becerileri ile ilgili yapılan bu sınıflamanın dışında daha ayrıntılı sınıflamalara da yer verilmektedir.

Yaşam becerilerini, akademik becerilere ek olarak etkin bir yaşam için ön koşul niteliğindeki beceriler olarak tanımlayan Gazda, Childers ve Brooks (1987) bu becerileri şöyle sınıflandırmışlardır: Kişilerarası İletişim/ İnsan İlişkileri becerileri: Etkili iletişim kurabilmek, küçük ya da büyük gruplara liderlik edebilmek için gerekli olan becerilerdir. Bu becerileri;

Problem Çözme Karar verme Becerileri: Bilgiyi araştırmak, analiz etmek, karşılaşılan problemleri tanımlamak, uygun çözümler üretip uygulamak, belirlenen amaçlara ulaşmak için zamanı etkili kullanmak, eleştirel düşünmek için gerekli olan becerilerdir. Sağlıklı Olmayı Sürdürebilme Becerileri: Sağlıklı fiziksel gelişim, sağlıklı beslenme, kilo kontrolü, sportif etkinliklere katılım, stres yönetimi ve boş zamanlarını değerlendirmek için gerekli olan becerilerdir.

Kimlik Gelişimi/ Amaç: Kişisel ve duygusal özelliklerinin farkında olma, kendi ile ilgili olumlu algı oluşturma, çevresine uyum sağlama, değerlerini seçme için gerekli olan becerilerdir.

Yaşam becerisi; bilgi karışımı, davranış, tutum ve değerleri kapsayan ve belirli becerilere sahip olmayı gösteren ve bir şeyleri olumlu şekilde yapmayı veya bir amaca ulaşmayı bilen, pozitif bir davranış olarak adlandırılır. Olumlu davranışın gücü birey tarafından kazanılan becerilerin derinliğine bağlıdır. OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü), yaşam becerilerinin DeSeCo (Yetkinliğin Tanımı ve Seçimi) projesi kapsamında geliştirilmesinde yaşam becerileri ile ilgili olarak daha genel bir tanımlamayı benimsemiştir (Rychaen ve Salganik 2001 akt. Subasree, Nair, 2014). Bu proje bağlamında yaşam becerilerinin bireye ve topluma çok büyük katkılarının olduğu ve toplumu oluşturan bireylerin tamamını ilgilendirdiği tespit edilmiştir. Şöyle ki:

- A) Temel yetkinlikler; başarılı bir yaşamın ve iyi işleyen bir toplumun oluşmasına katkıda bulunur,
- B) Önemli bağlamlarda geniş bir yelpazede karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmek için bir araçtır ve son olarak,
- C) Tüm bireyleri ilgilendirir.

Bireyin sahip olması gereken temel yeterliliklere (yetkinlikler) ise şu şekilde yer verilmiştir:

- 1) Toplumsal açıdan heterojen gruplarda iş görme,
- 2) Özerk hareket etme ve
- 3) Araçları interaktif şekilde kullanma şeklinde sıralanmıştır (Subasree, Nair, 2014).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 1997), yaşam becerilerini; günlük yaşamda bireylerin zorluklarla ve taleplerle başa çıkma olanağına veren uyum ve davranış becerileri olarak tanımlamaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF, 2009) ise yaşam becerilerini bilgi, beceri ve tutum arasındaki dengeyi sağlayan davranış değişikliği ya da davranış geliştirme olarak adlandırmıştır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO, 2009) ise yaşam becerilerini; karar vermede, problem çözmede, eleştirel ve yaratıcı düşünmede, etkili iletişimde, sağlıklı ilişkiler kurmada, diğerleriyle empati kurmada ve zorlukların üstesinden gelmede ve yaşamlarını düzenlemede bireylere yardım eden kişisel, bilişsel ve kişilerarası yetenekler olarak tanımlamıştır. Yaşam becerileri ile ilgili en kapsayıcı tanımlamalardan biri hiç kuşku yok ki bu örgüt tarafından yapılmıştır.

Diğer bir çalışmada ise yaşam becerileri, baskı altında işlev gösterebilme, problem çözme, amaç belirleme, iletişim, başarı ve başarısızlıkla baş etme, grupla çalışabilme ve dönüt alabilme becerisi şeklinde kategorize edilmiştir (Papacha-

risis, Goudas, Danish ve Theodorakis, 2005).

Öte yandan Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO), yaşam becerileri alanında yapmış olduğu sınıflama en ayrıntılı sınıflama olup, bu örgüt tarafından yaşam becerileri ile ilgili yapılmış olan çalışmalarda 10 temel yaşam becerisi alanı tespit edilmiştir. Bunlar; karar verme, problem/sorun çözme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, etkili iletişim, kişiler arası ilişki becerileri, öz farkındalık, empati kurma, duygularla ve stresle başa çıkma şeklindedir. (Kennedy, Pearson, Taylor Palreja, 2014)

Bu sınıflama da göstermektedir ki yaşam becerileri diye farklı sınıflamaları ve tanımları olan becerilerin, bireyin yaşamını daha da kolaylaştırmak, bağımsız bir birey olarak varlığını devam ettirmek için yol gösterici rolü bulunmaktadır.

Yaşam becerileri, bireyin kendi yeteneklerinin farkında olarak yaşadığı problemleri başarılı bir biçimde çözmede, toplumun benimsediği kalıp değer yargılarına sahip olmada, demokratik bir tutum geliştirmede, etkin vatandaş olma, üretken ve sağlıklı bir yaşam sürmede ona yardımcı olacak olan genel geçer kurallar bütünüdür. Yaşam becerilerine sahip bir birey aynı zamanda toplumla kolay entegre olabilmeyi başarabilen etkin bir bireydir. Bu beceriler yaşama doğru bir biçimde uygulandığında toplumsal bir varlık olan birey, daha üretken ve mutlu bir yaşam sürer.

Hiç kuşku yok ki bireyin sosyalleşmesinde de bu becerilerin rolü yadsınamayacak kadar büyüktür. Çünkü sağlıklı karar verebilen, kendi problemlerini kendisi çözebilen birey, içinde bulunduğu toplumun bir parçası oluverir. Başka bir ifade ile kendini topluma rahatça kabul ettirir. Kişinin ilk sosyal çevresi ailesi olduğu için önce ailesine, arkasından okula bu noktada büyük sorumluluklar yüklenmiştir.

Kişilerin arkadaşlarıyla ve aile üyeleriyle olan ilişkileri de, yaşamın sağlıklı devam ettirilmesinde son derece önemlidir (Diener ve Diener McGavran, 2008). Çeşitli araştırmalara göre, okul öncesi ve ilköğretim çağlarından itibaren çocukların, kişiler arası becerilerde, başka problem çözmede ve aynı zamanda düşünme becerilerinde zorluk çektikleri bilinmektedir. (Shure ve Spivack, 1980)

Kişinin yaşam becerilerini ilk öğrenebileceği yer, sahip olduğu aile ortamıdır. Bu sebeple anne ve babanın doğru bir yönlendirme yapması çok önemlidir. Ayrıca aileden sonra okullara ve öğretmenlere de bu konuda büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu sebeple okullarda özellikle anaokulundan başlamak üzere bu becerileri öğretmenin bireyin ileriki yaşamını sorunsuz sürdürmede çok büyük faydaları bulunmaktadır. Bu amaçla hemen hemen her kademedeki okul öğretmenlerine de yaşam becerilerini bireye aktarma noktasında büyük sorumluluk düşmektedir. Çünkü kendi kendine yetebilen ve yaşamına yön verebilen, hayatını sağlıklı bir biçimde sürdürebilen bireylerin yetişmesi öğretmenlerin çeceği doğru yol ile mümkündür. İda ve Ishikuma (2003)'ya göre, günlük yaşam becerilerinin eksikliği günlük yaşamda ki davranış bozukluklarının önemli nedenlerinden biridir.

Genel anlamda güçlü yaşam becerilerine sahip kişiler, olaylara ve insanlara daha kolay adapte olurken, daha sağlıklı ve pozitif bir hayat sürdürürler. Bu tip insanlar aynı zamanda karar alma becerisi yüksek, problemlerin üstesinden yardım almaksızın gelebilen insanlardır.

Türkiye'de 2004 yılında uygulamaya konan ilköğretim programlarında tüm derslerde, ortak beceriler olarak eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma, problem çözme, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik becerilerine yer verilmiştir (OECD, 2009). Aslında bu adım geç kalınmış olmakla birlikte yaşam becerilerinin öğretilmesi amacıyla atılmış çok önemli bir adımdır. Çünkü programların akabinde okulların temel misyonu; sadece bilişsel öğretimin hedeflerine ulaşabilmiş nesiller yetiştirmek değil, aynı zamanda beceri eğitimini almış kendi kendine yetebilen, değerleri benimsemiş ve toplumla kolay bir biçimde entegre olabilmiş nesiller de yetiştirmektir.

2. Yöntem

Araştırma daha önce başka biri tarafından hazırlanmış olan bir ölçeğin Türkçeye uyarlaması amacıyla yapıldığı için, mevcut durumu sorgulayan betimsel bir araştırmadır. Araştırma, Kobayashi ve diğ. (2013) tarafından geliştirilen "geç çocukluk dönemine ait yaşam becerileri eğitimi" ölçeğinin Türkiye koşullarında geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Ölçek İngilizce dilinde yazılmış olup, yedi faktörlü bir yapı altında toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Bu faktörler problem çözme / sentez, arkadaşlar ile ilişkiler, kişisel görgüler, karar verme ve gelecek planlama, kendi kendine öğrenme, bilgi toplama ve kullanma ve liderliktir. Ölçeğin uyarlama çalışması için İngilizceden Türkçeye çevirisi yapılmış, daha sonra dil, içerik, ölçme ve değerlendirme alanlarındaki uygunluğu için bu alandan uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda ölçeğin üzerinde bazı değişiklikler yapıldıktan sonra ölçeğin anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla veya İngilizcede taşıdığı anlamın Türkçeye tam uyarlanıp uyarlanmadığını belirlemek amacıyla, dört hafta ara ile bir grup öğrenciye uygulanmıştır. Her iki ölçekten alınan puanlar arasındaki tutarlı-

ğ test etmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve 0,89 olarak saptanmıştır. Buna göre, İngilizce ve Türkçe ölçekler arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Dilsel eşdeğerliği sağlanan ölçek, Nizip ilçe merkezinde yer alan ortaokul düzeyinde öğrenim gören toplam 149 öğrenciye uygulanmıştır.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi ölçeğin orijinal şekli İngilizce olup, ölçek İngilizceden Türkçeye uyarlanmıştır. Yapılan araştırmada bu sistemde ölçekteki ifadelerin puanlanması; “Hiç katılmıyorum (1), Çok az katılıyorum (2), Orta düzeyde katılıyorum (3), Büyük oranda katılıyorum (4) ve Tamamen katılıyorum (5)”, şeklindedir. Bu araştırmada kullanılan “Yaşam Becerileri Eğitimi Ölçeği” (YBE) Türkçeye uyarlanırken önce Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına, ardından yapı geçerliğine değinilmiştir.

2.1. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Gaziantep ili Nizip ilçe merkezinde eğitim öğretim faaliyeti yürütülen Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi devlet okullarında öğrenim gören ve random yöntemiyle seçilen toplam 149 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Çalışma Grubunu Oluşturan Öğrencilere İlişkin Bilgiler			
Demografik Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Bayan	71	48
	Erkek	78	52
Anne-Baba	Ayrı	10	7
	Birlikte	139	93
Kardeş Sayısı	0-3	95	64
	3-5	33	22
	5+	21	14
Anne-Baba	Sağ	138	92
	Ölü	11	8
	OrtanınAltı	49	2
Ailenin Ortalama Geliri	Orta	34	22
	Ortanın Üstü	66	44

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, sahip olduğu ailenin ortalama aylık geliri, sahip olduğu kardeş sayısı, anne-baba ayrı yada birlikte olup olmaması, anne baba sağ yada ölü olup olmaması gibi kişisel bilgilerine de tablo-1 deki gibi yer verilmiştir.

Tablo 1'e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin %48'i(71 kişi) bayan, %52'si(78 kişi) erkeklerden oluşmaktadır. Ayrıca öğrencilerin sahip oldukları ailenin ortalama aylık gelirine bakıldığında ise ortalama gelirin ortanın üstünde yer alanların oranının %44 (66 kişi), ortanın altında yer alanların oranının % 32 (49 kişi), orta gelire sahip olanların oranının ise %22 (34 kişi) olduğu görülmektedir. Öğrencilerden Anne-babası birlikte olanların oranının oldukça %93 (139 kişi) yüksek olduğu, ayrı olanların oranının ise %7 (10 kişi) ile daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerden hem annesi hem de babası sağ olanların oranı % 92(138 kişi), hem annesi hem babasından biri ölü olanların oranının ise % 8 (11 kişi) olduğu görülmektedir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Kobayashi ve diğ.(2013) tarafından geliştirilen ve “geç çocukluk dönemine ait yaşam becerileri” ölçeğinin öncelikle Türkçeye uyarlanması yapılmış, daha sonrasında ise geçerlik güvenilirlik çalışmasından geçirilmiş ve alanyazında kullanılmaya müsait hale getirilmiştir. Kobayashi ve diğerleri tarafından geliştirilen ölçeğin orijinal hali, 24 madde ve 7 faktörden ibarettir. Bu faktörlerin başlıcaları; problem çözme / sentez, arkadaşlar ile ilişkiler, kişisel görgüler, karar verme ve gelecek planlama, kendi kendine öğrenme, bilgi toplama ve kullanma ve liderliktir. Yaşam becerileri ölçeği Türkçeye uyarlandığında ve geçerlik güvenilirlik çalışması yapıldığında ölçekte orijinal ölçeğin aksine madde sayısı 16 ya inmiş, orijinal ölçektekinden farklı olarak faktör sayısı da 5 olmuştur. Veri toplama aracı olarak geliştirilen ölçek, 2016-2017 bahar yarıyılında Nizip'teki en kalabalık okullardan biri olan ve ilçe merkezinde yer alan Adile Altınbaş Ortaokulunda öğrenim gören öğrencilere, Nizip İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmak suretiyle uygulanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS 19.0 paket programı kullanılmıştır. Ölçeğin İngilizceden Türkçeye çevrilmesi aşamasında, geri çevirme yöntemi (backtranslation) kullanılmıştır. Çevirisi yapılan Türkçe form ve orijinal ölçeğin aynı anlamı taşıyıp taşımadığını uygulamada görmek amacıyla her iki ölçek arasındaki Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısına bakılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için ise, faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için de Cronbach Alpha ve test-tekrar test yöntemleri kullanılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada orijinali İngilizce olan “Geç Çocukluk Dönemine Ait Yaşam Becerileri Eğitimi Ölçeğinin (YBE)” Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirliğin çalışılması aşamasında öncelikle elde edilen verilerin dil geçerliği belirlenmiş, ardından faktör (açımlayıcı ve doğrulayıcı) analizi ve güvenilirlik hesaplamaları yapılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik safhasında yapılan işlemlerin tamamına aşağıdaki şekliyle yer verilmiştir.

4.1. Verilerin Faktör Analizi İçin Uygunluğu

Uygulama sonucunda elde edilen verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Küresellik (Sphericity) Testi ile hesaplanmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğu için KMO'nun .60'dan yüksek ve Barlett Küresellik (Sphericity) Testinin anlamlı çıkması gerekir (Büyüköztürk, 2012:126). YBE için 149 öğrenci üzerinde yapılan faktör analizinde KMO .839 çıkmıştır. Bu durum örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Barlett testi sonucu da anlamlı bulunmuştur [$\chi^2 = 613.719$ $p < .01$]. Bu veriler, faktör çıkartmak için uygun olduğunu göstermektedir. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett testlerinin sonuçları Tablo-2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Yaşam Becerileri Eğitimi ölçeğinin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testlerinin sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uyum Ölçüsü	.839
Barlett Küresellik Testi	$\chi^2 = 613.719$ p= .000

4.2. Açımlayıcı Faktör Analiz Çalışmaları

Öğrencilerin yaşam becerileri düzeylerini belirlemek için hazırlanan ve 149 öğrenciye uygulanan 16 maddelik taslak ölçeğin, en az sayıda maddeyle en fazla özelliği ölçebilen bir araca dönüştürülmesi için yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda öz değeri 1'den büyük olan 5 faktör belirlenmiştir. Birinci faktörün özdeğerinin 4.913 olduğu ve toplam varyansın %18.171'ini; ikinci faktörün özdeğerinin 1.573 olduğu ve toplam varyansın %11.644'ünü; üçüncü faktörün özdeğerinin 1.158 olduğu ve toplam varyansın %11.522'sini; dördüncü faktörün özdeğerinin 1.042 olduğu ve toplam varyansın %10.657'sini ve beşinci faktörün özdeğerinin 1.018 olduğu ve toplam varyansın %8.658'sini açıkladığı görülmektedir. Her üç faktörün birlikte açıkladıkları toplam varyans ise %60.553'tür. Tabachnick ve Fidell (1996)'e göre, ölçek geliştirme çalışmalarında açıklanan toplam varyansın %50 ve üzeri değerlerin kabul edilebilir olduğunu belirtmektedir.

Tablo 3. Yaşam Becerileri Eğitiminin döndürülmüş temel bileşenler analizi tablosu

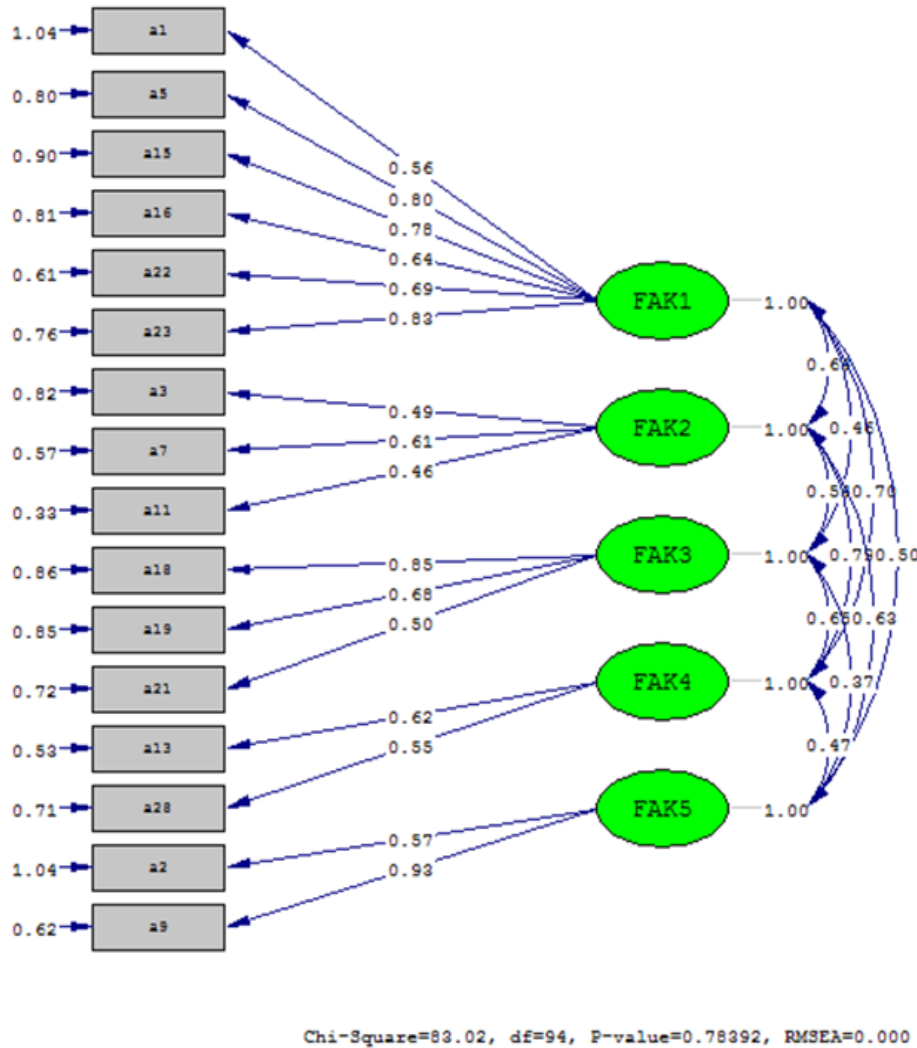
Madde Numarası	Faktör Ortak Varyansı	Döndürme Sonrası				
		1.Faktörde Yüğü	2.Faktörde Yüğü	3.Faktörde Yüğü	4.Faktörde Yüğü	5.Faktörde Yüğü
1	0.596	0.734				
2	0.515	0.721				
3	0.551	0.693				
4	0.532	0.622				
5	0.521	0.600				
6	0.515	0.583				
7	0.578		0.727			
8	0.572		0.673			
9	0.641		0.630			
10	0.665			0.775		
11	0.616			0.709		
12	0.566			0.658		

Madde Numarası	Faktör Ortak Varyansı	Döndürme Sonrası				
		1.Faktörde Yüğü	2.Faktörde Yüğü	3.Faktörde Yüğü	4.Faktörde Yüğü	5.Faktörde Yüğü
13	0.694				0.785	
14	0.631				0.687	
15	0.781					0.857
16	0.657					0.688

4.3. Doğrulatoryı Faktör Analiz Çalışmaları

Beş faktörlü on altı maddelik “Yaşam Becerileri Eğitimi Ölçeğinin” kuramsal yapısını test etmek için “Doğrulatoryı Faktör Analizi-DFA (Confirmatory Factor Analysis-CFA)” yapılmıştır. Yaşam Becerileri Eğitimi Ölçeğinin “Doğrulatoryı Faktör Analiz-DFA” sonuçları şekil 1’de görölmektedir.

Beş faktörlü on altı maddelik “Yaşam Becerileri Eğitimi Ölçeğinin” kuramsal yapısını test etmek için “Doğrulatoryı Faktör Analizi-DFA (Confirmatory Factor Analysis-CFA)” yapılmıştır. Yaşam Becerileri Eğitimi Ölçeğinin “Doğrulatoryı Faktör Analiz-DFA” sonuçları Tablo-4’te görölmektedir.

Şekil 1. Yaşam Becerileri Eğitiminin Doğrulatoryı Faktör Analiz sonuçları

Literatürde DFA’da sınanan modelin uyum yeterliliğini belirlemek için pek çok uyum indeksi kullanılmaktadır (Dağlı ve Baysal, 2016:1257-1258). Analizde, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index-CFI), Ki-Kare (Chi-square), Serbestlik Derecesi (Degree of Freedom-df), Yaklaşık Hataların Ortalama Kare Kökü (Root Mean Square Error of Approximation-RMSEA), Standart Ortalama Kalanların Kare Kökü (Standardized Root Mean Residual-SRMR), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index-NFI) ve Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index-NNFI) değerleri kullanılmıştır. Beauducel ve Wittman’a (2005) göre bu değerler DFA sonuçlarını değerlendirmede geçerli bilgiler sun-

maktadır. DFA ile oluşturulan modellerin uyum değerleri Tablo-4'te görülmektedir.

Tablo 4. Doğrulayıcı faktör analizi-DFA uyum değerleri

Analiz	X ²	df	X ² /df	RMSEA	SRMR	NFI	NNFI	CFI
Sonuç	83.02	94	0.88	0,00	0,04	0,93	1.01	1.00

Modelin uyum indekslerinden birisi olan X²/sd'nin değeri 0.88 olarak bulunmuştur. Ayrıca uyum indekslerinden olan NFI değeri 0.93, NNFI değeri 1.01, CFI değeri 1.00 ve SRMR değeri 0.04, RMSEA değeri 0.00 olduğu görülmüştür. Bu değerlerin "Doğrulayıcı Faktör Analizi-DFA" sonucunda ölçeğin faktör yapısının uyumunun iyi olduğunu göstermektedir.

4.4. Güvenirlik

Bu çalışmada "Yaşam Becerileri Eğitimi" ölçeğinin güvenirliliği, iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı ile hesaplanmıştır. Ölçeği oluşturan maddelerin iç tutarlık katsayısı 0.840 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, mükemmel yakın bir değer olarak yorumlanabilecek bir değerdir (Field, 2005; Pallant, 2001;) Zaten Güvenirlilik katsayısının 0.70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenirliliği için yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2012).

4. Tartışma

Ülkemizde yaşam becerileri eğitimi ile doğrudan ilgili olan çalışma sayısı çok fazla değildir. ilgili literatür tarandığında bu alanda ilk çalışmaların ABD ve Avrupa ülkelerinde yapılmış olduğu görülmektedir.

ABD ve Avrupa ülkelerinde, Gündelik Yaşam Deneyimleri Testi (Test for Everyday Living) (TEL), adı altında aynı zamanda yaşam becerilerini ölçmek için de kullanılan bir ölçek geliştirilmiştir (Landman, J. T., Irvin, L. K., Halpern, A.S, 1980). Bu ölçek günlük yaşamda ihtiyaç duyulan geniş davranış ve becerilerini ele alan ve yaşam becerilerini ölçmek için ölçekler geliştirmek üzerine yapılan araştırmalarda ilk adım olarak kabul edilir (Iida, J., Ishikuma, T., 2003). Bununla birlikte 1984 yılında alan yazında kullanılmak üzere bir ölçek geliştirilmiştir. Bu ölçekte başlıca yaşam becerileri 4 kategoride ele alınmış olup bunlar: kişilerarası iletişim ve insan ilişkileri becerileri, problem çözme ve karar verme becerileri, fiziksel uygunluk ve sağlık bakım becerileri ve kişisel gelişim ve hedef belirleme becerileri şeklinde oluşturulmuştur (Brooks, D.K., Jr, 1984). Ayrıca Yaşam becerileri eğitimi ile ilgili çalışmalar yıllardan beri yapılmaktadır. 1995'te Danish, Petipras ve Hale (1995) hayat becerilerinin temel tanımını yaparak çok önemli bir atışıdır.

Subasree ve Nair (2014). tarafından yapılan bir çalışmada, Yaşam Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Hintli ergenlerin yaşam beceri düzeylerinin değerlendirilmesi için Dünya Sağlık Örgütü'nün kavramsal çerçeve çalışması baz alınarak yapılandırılmıştır. 12-19 yaş aralığında toplam 890 öğrenciye uygulanmış olan ölçek 100 maddelik olup, 10 boyutludur.

Özmete (2008) tarafından yapılan "gençlere yönelik yaşam becerileri ölçeğinin geliştirilmesi geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları" adlı araştırma gençlere yönelik bir yaşam becerileri ölçeğinin geliştirilmesi amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür. Günümüze değin gerçekleştirilen yaşam becerileri araştırmalarında çoğunlukla yaşamın farklı boyutlarını içeren geniş kapsamlı bir yaklaşımın kullanılmadığı belirlenmiştir. Bu araştırmada; kişisel gelişim, sağlık, aile yaşamı, tüketici eğitimi ve finansal planlama ile kariyer planlama açısından gençlerin yaşam becerilerini belirlemek için bir ölçek geliştirilmiştir. Araştırma verileri, Lise 1. sınıfta öğrenimine devam eden 121 öğrenci ile görüşülerek elde edilmiştir.

Bu çalışma, Kobayashi ve diğ. (2013) tarafından geliştirilen "Geç çocukluk dönemine ait yaşam becerileri eğitimi" ölçeğinin Türkiye koşullarında geçerlik ve güvenirlilik çalışmasını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. İngilizce versiyonu ile ulaşılan asıl ölçek, 9-12 yaşları arasında 1.888 Japon çocuk (924 erkek ve 964 kız) ile yürütülen ve 60 maddelik yaşam becerisi eğitimi ölçeğinden geliştirilen Geç Çocukluk Döneminde Yaşam Becerilerinin Çok Boyutlu Ölçeğinin güvenirliliğini ve geçerliliğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Asıl araştırmada kullanılan ölçek toplam 24 maddeden oluşturulmuş olup, maddeler 7 faktör etrafında toplanmıştır. Ölçeğin güvenirliliği, Cronbach alfa katsayısı ve test-tekrar test yöntemleri ile tespit edilmiştir. Her alt faktörün Cronbach alfa katsayıları 0.71 ile 0.87 arasında değişmekte ve test-tekrar-test güvenirlilik katsayı değerleri 0.68 ile 0.79 arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Yukarıda da anlatıldığı gibi, Asıl Ölçek İngilizce dilinde yazılmış olup, yedi faktörlü bir yapı altında toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Bu faktörler; problem çözme / sentez, arkadaşlar ile ilişkiler, kişisel görgüler, karar verme ve gelecek planlama, kendi kendine öğrenme, bilgi toplama ve kullanma ve liderliktir. Ölçeğin uyarlama çalışması için İngilizceden Türkçeye çevirisi yapılmış, daha sonra dil, içerik, ölçme ve değerlendirme alanlarındaki uygunluğu için bu alandan uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda ölçeğin üzerinde bazı değişiklikler yapıldıktan sonra ölçeğin anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla veya İngilizcede taşıdığı anlamın Türkçeye tam uyarlanıp uyarlanma-

dığını belirlemek amacıyla ölçekler dört hafta ara ile bir grup öğrenciye uygulanmıştır. Her iki ölçekten alınan puanlar arasındaki tutarlığı test etmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve 0,89 olarak saptanmıştır. Buna göre, İngilizce ve Türkçe ölçekler arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Dilsel eşdeğerliği sağlanan ölçek, Nizip ilçe merkezinde yer alan ortaokul düzeyinde öğrenim gören toplam 149 öğrenciye uygulanmıştır.

Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0,84 ve test- tekrar test güvenilirliği ise 0,97 olarak saptanmıştır. Yapılan faktör analizi sonuçları, Yaşam Becerileri Eğitimi(YBE) Ölçeğinin orijinal ölçekten farklı olarak beş faktörlü bir yapı gösterdiğini ve yine özgün ölçekte yer alan 24 maddeden daha az maddeye sahip olarak 16 maddeden oluştuğunu ortaya koymuştur. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda, ölçeğin Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri eğitimine ilişkin algılarının belirlenmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğu tespit edilmiştir.

Orijinal ölçekte yapılan geçerlik güvenilirlik çalışmasında yukarıda ifade edildiği gibi cronbach alfa katsayısının en yüksek değeri 0.87 iken tarafımızca yapılan çalışmada bu değer 0.84 olarak tespit edilmiş, öte yandan çalışmamızda test-test tekrar sonucu 0.97 iken orijinal ölçekte bu değer en yüksek 0.79 olarak tespit edilmiştir. Bu durum Türkçeye uyarlanan ölçeğin orijinal ölçekten bile daha güvenilir olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

İlgili alan yazın dikkatle incelendiğinde, yurt dışında yapılan ve yaşam becerileri eğitimi alanındaki yeterliği ölçmek için geliştirilmiş olan çok sayıda ölçek olmasına rağmen, özellikle yurt içinde ortaokullarda, yaşam becerilerini doğrudan ölçecek herhangi bir ölçeğe rastlanmamıştır. Bu sebeple, İngilizceden Türkçeye uyarlaması, orijinalinden farklı bir kültürde uygulaması yapılan ölçeğin, alanda önemli boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Bu amaçla yaşam becerileri eğitimi ölçeği, yurt içinde bu alanda yapılacak çalışmalar için rahatlıkla kullanılabilecek oranda geçerli ve güvenilirlerdir.

5. Kaynakça

- Brooks, D.K. Jr. (1984) A life skills taxonomy: Defining elements of effective functioning through the use of the Delphi technique. Doctoral dissertation, University of Georgia, Athens, USA, 1984.
- Büyükköztürk, Ş. (2012). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Danish, S.J.; Petitpas, A.J.; Hale, B.D.(1995) Psychological interventions: A life development model. In Sport psychology interventions; Murphy, S.M., Ed.; Human Kinetics: Champaign, Illinois, USA, 1995; pp. 19-38.
- Diener, M. L., and Diener McGavran, M.B. (2008). What makes people happy? A developmental approach to the literature on family relationships and well-being. In R. Larson and M. Eid (Eds.), The science of subjective well-being (pp. 347–375).New York: Guilford.
- Field, A. (2005). Discovering Statistics Using SPSS for Windows. London. Sage Publications.
- Iida, J.; Ishikuma, T. Development of scales measuring skills in junior high school students: An overview of studies (in Japanese with English abstract). Tsukuba Psychological Research 2003, 26, 213-228.
- Gazda, G. M., Childers, W. C. ve Brooks, D. K. (1987). Foundations of counseling and human services. New York: McGraw- Hill.
- Hayes, D.M. & Eddy, J.M. (1985). Stress management education: A life skills approach for health promotion professionals. Wellness Perspectives, 2, 4, 9-11.
- Iida, J.; Ishikuma, T.(2003). Development of Scales Measuring Skills in Junior High School Students: An Overview of Studies (in Japanese with English Abstract). Tsukuba Psychological Research , 26, 213-228.
- Kennedy, F. And Pearson, D.,Taylor, L.B, Talreja, v. (2014) The Life Skills Assessment Scale: Measuring Life Skills of Disadvantaged Children in The Developing World Social Behavior and Personality, 2014, 42(2), 197-210, Society for Personality Research <http://dx.doi.org/10.2224/sbp.2014.42.2.197>
- Kobayashi, M. ve diğ. (2013) Reliability and Validity of the Multidimensional Scale of Life Skills in Late Childhood, 3, 121-135; doi:10.3390/educsci3020121
- Landman, J.T.; Irvin, L.K.; Halpern, A.S. Measuring life skills of adolescents: Tests for everyday living (TEL). Measurement and Evaluation in Guidance 1980, 13, 95-106.
- Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (1996). Using multivariate statistics. New York: Harper Collins College.
- Özmete, E(2008) Gençlere Yönelik Yaşam Becerileri Ölçeğinin Geliştirilmesi Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmaları, Milli Eğitim Dergisi, Kış 2008, Sayı 177, s.253-270
- Pallant, J. (2001). SPSS Survival Manuel. Maidenhead , Open university Press
- Papacharisis, V., Goudas, M., Danish, S. J., & Theodorakis, Y. (2005). The effectiveness of teaching a life skills program in a sport context. Journal of applied sport psychology, 17(3), 247-254.
- Shure and Spivack (1980). “Interpersonal Problem Solving as a Mediator of Behavioral Adjustment in Preschool and Kindergarten Children.” Journal of Applied Developmental Psychology. (1): 29-44.

- Subasree, R., Radhakrishnan N., A. (2014) The Life Skills Assessment Scale: the construction and validation of a new comprehensive scale for measuring Life Skills, IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS) Volume 19, Issue 1, Ver. IX (Feb. 2014), PP 50-58 e-ISSN: 2279-0837, p-ISSN: 2279-0845
- United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2009). Understanding Life Skills. [http:// www.unicef.org/lifeskills/index](http://www.unicef.org/lifeskills/index) http://www.unicef.org/lifeskills/index_whichskills.html adresinden 08.07.2017 tarihinde edinilmiştir.
- United Nations International Children (UNICEF). Life Skills Definition. <http://www.unicef.org/lifeskills/> adresinden 08.07.2017 tarihinde ulaşılmıştır
- World Health Organization (WHO) (1997). Life skills education for children and adolescents in schools: Introduction and guidelines to facilitate the development and implementation of life skills programmes. <http://www.who.int/mental-health/media/en/30.pdf> adresinden 09.07.2017 tarihinde edinilmiştir.